

Internasjonalt program

2022

Forord	3
Kapittel 1: Menneskerettigheter, demokrati og frihet i sentrum	4
● Bærekraftsmålene	4
● Urfolk og minoriteter	5
● Likestilling og likeverd	6
Kapittel 2: Globalt samarbeid	7
● De forente nasjoner (FN)	7
● Europeisk samarbeid	8
● Garantisten mot norsk EU-medlemskap	9
● Europa er meir enn EU	9
● Internasjonalt skatteregime	10
Kapittel 3: Internasjonal handel	11
● En ny handelsavtale med EU	11
● EFTA	13
● Handelsavtaler	13
Kapittel 4: Norden og nordområdene	15
● Nordisk samarbeid	15
● Nordområdene	16
● Svalbard og Jan Mayen	17
Kapittel 5: Utvikling og solidaritet	19
● Bistand og humanitært arbeid	19
● Migrasjon	20
● Mattryggleik	20

- Teknologi og innovasjon 21
- Klima 22

Kapittel 6: Global helse 24

- Internasjonale helsekriser og pandemier 24
- Kvinnehelse, seksuell og reproduktiv helse 25
- Antibiotikaresistens 26

Kapittel 7: Fred og sikkerhet 27

- Forsvars- og sikkerhetspolitikk 27
- NATO 28
- Masseødeleggelsesvåpen 28
- Våpeneksport 29
- Terrorisme 30

Kapittel 8: Internasjonale konflikter 31

- Kina 31
- Vest-Sahara og Marokko 32
- Kashmir-konflikten 32
- Israel og Palestina 33
- Sahel-regionen 34
- Libiya, Syria og Jemen 35
- Nord-Korea 35

Forord

Gode senterungdom,

Programmet du nå leser i er ulikt noe annet politisk dokument i vår organisasjon. Senterungdommen har alltid hatt øyne og hjerter for hele verden, og det har vært på høy tid å få vår internasjonale politikk samla. Senterungdommens internasjonale program skal være vårt ungdomsparti sin rettesnor i internasjonale spørsmål, og et utgangspunkt for hvordan vi skal arbeide med og løfte vår politikk.

Senterungdommen skal alltid ta kampen for våre saker - både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Vi tror på et levende folkestyre, en klok forvaltning og en rettferdig fordeling – i hele verden. Det trengs ofte ulike løsninger i verden enn i Norge, men verdiene som ligger til grunn for politikken vil være de samme. Senterungdommen er menneskerettighetenes og folkerettens forsvare. Vi mener at alle mennesker har lik verdi, og vi vil at alle skal ha muligheten til å leve gode liv.

Senterungdommen skal stå sammen for utvikling og i solidaritet med verden, og vi skal være en pådriver for nordisk og internasjonalt samarbeid samt rettferdige handelsavtaler. Vi arbeider for et sterkt norsk forsvar, er en garantist for norsk deltakelse i NATO-alliansen og vi skal satse på nordområdene. Verden endrer seg stadig, men Senterungdommen skal alltid stå opp for et levende folkestyre, en klok forvaltning og en rettferdig fordeling. Det er denne kampen Senterungdommen alltid skal ta – lokalt, nasjonalt og globalt. Sammen flytter senterungdommen frem og sammen kan vi gjøre en stor forskjell.

Arbeidet med internasjonalt program har vært lærerikt, tidkrevende og givende. Utvalgslederne vil rette en stor takk til internasjonalt programutvalg som har brukt helger, kvelder og fritid på å diskutere og utforme politikk – dere er et fantastisk arbeidslag og har gjort en viktig innsats for Senterungdommen. Videre vil utvalget takke alle som har bidratt gjennom innspill og konstruktiv kritikk.

God debatt!

Hilsen Internasjonalt programutvalg

Andrine Seppola, Ibrahim Ali, Torstein Buskaker, Jens Bartnes, Elin Brekke, Ingvild Munz, Robin Tveit, Anora Rusten, Dordi Lerum, Jørgen Langbakkhei, Nora Rudjord og Ashish Kumar Bhargava

FNs verdenserklæring om menneskerettigheter danner grunnlaget for alle menneskerettighetene og denne erklæringen gjelder for alle FNs medlemsland. Alle menneskerettighetene er universelle, udelelige og umistelige.

Folkeretten finnes for å regulere forhold mellom stater. Folkeretten er en av mange forutsetninger for å oppnå og ivareta fred mellom stater, og sørge for at menneskerettighetene blir overholdt. Senterungdommen er en forsvarer av folkeretten, og arbeider for at alle FNs medlemsland overholder sine folkerettslige forpliktelser.

Bærekraftsmålene

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene består av 17 mål og 169 delmål, og blant disse inngår god utdanning, rent vann, gode sanitærforhold og å utrydde sult. Bærekraftsmålene utfyller hverandre og danner en helhet. For eksempel er utdanning og god helse nødvendig for å utrydde fattigdom og sørge for likestilling mellom kjønnene. Klimaendringene kan ikke stoppes uten at alle får tilgang til ren energi, og at byer og lokalsamfunn blir bærekraftige. Et av hovedprinsippene i bærekraftsmålene er at ingen skal utelates, og derfor mener Senterungdommen at det er viktig at Norge fortsetter å prioritere internasjonalt arbeid for de svakeste gruppene i verden.

Våre løsninger:

- Norge skal følge opp sine egne forpliktelser for å nå bærekraftsmålene.

- Norge skal være en internasjonal pådriver for å realisere FNs bærekraftsmål.
- Norge skal være en pådriver for at bærekraftsmålene skal være et tema i alle relevante møter med andre land.
- Styrke forpliktende internasjonalt samarbeid innenfor bærekraftsmålene
- Bidra til at alle land kan oppfylle bærekraftsmålene gjennom målrettet bistand og kompetansedeling.

Urfolk og minoriteter

Det finnes mange urfolk og minoriteter over hele verden og til tross for at det er store forskjeller mellom dem, opplever mange lignende utfordringer. I store deler av verden blir minoriteter forfulgt, drevet bort, angrepet, undertrykket og assimilert. Dette forhindrer demokrati, mangfold og inkludering.

Urfolk og mange minoriteter har dessuten et spesielt forhold til landet hvor deres forfedre har levd i mange generasjoner. Dette gir disse gruppene utbredt kunnskap, og et godt utgangspunkt for å forvalte naturressursene i området på en bærekraftig måte.

Senterungdommen mener at minoriteter og urfolk skal bli ivaretatt og respektert. Vi vil ha et verdenssamfunn hvor minoriteter har like rettigheter som majoriteten, og beskyttes mot forfølgelse og diskriminering.

Våre løsninger:

- Støtte opp og øke kunnskapen i majoritetssamfunnet om de nasjonale minoritetene og det samiske sivilsamfunnet.
- Innlede forpliktende samarbeid med urbefolkningene knyttet til klimatilpasning i nordområdene.
- Sikre at urfolks rettigheter er anerkjent i land med regnskog for å hindre avskoging og menneskerettighetsbrudd.
- Øke norsk naturbistand til urfolk og lokalbefolkning i utsatte landområder.
- Gi økt støtte og delta i samarbeid med urfolksorganisasjoner.
- Norge skal være en forkjemper for urfolks rettigheter internasjonalt.
- Norge skal bli en viktig stemme mot fratagelse av landområder som tilhører urfolk.
- Fordømme drap på urfolksaktivister, samt bidra til å ivareta deres sikkerhet.
- Styrke arbeidet mot hatkriminalitet, diskriminering og rasisme.
- Fordømme angrep på minoriteter, og være en klar stemme mot etnisk rensing.
- Fremme minoriteters rettigheter i FNs organer.
- Ta initiativ til en internasjonal handlingsplan for å bekjempe fattigdom blant verdens urfolk.

Likestilling og likeverd

For å oppnå en fredelig og bærekraftig verden, er vi avhengig av at alle menneskers rettigheter og muligheter blir ivaretatt og likestilt. Likestilling og likeverd er en forutsetning for at hvert et menneske skal kunne ha et verdig liv, dermed må det tilrettelegges slik at hver enkelt får utnyttet sitt potensial. De grunnleggende menneskerettighetene og mulighetene til blant annet kvinner, barn, LHBTI+, religiøse, minoriteter og personer med nedsatt funksjonsevne er under sterkt press i store deler av verden. Personer utsettes på daglig basis for trakassering og diskriminering grunnet deres tilhørighet, funksjonsevne eller kjønn.

Senterungdommen mener at menneskelig mangfold og variasjon ikke skal gå på bekostning av enkeltmennesker verdi og mulighet til å delta i fellesskapet. Norge skal være en forkjemper for likeverd, og bidra til likestilling i det internasjonale samfunnet.

Våre løsninger:

- Norge skal være et foregangsland internasjonalt og forby konverteringsterapi for alle aldersgrupper
- Norge skal være en tydelig stemme i internasjonale saker som omhandler kjønnslikestilling
- Delta i internasjonalt samarbeid for å fremme likestilling og menneskers likeverd
- Fremme arbeid for universell utforming internasjonalt
- Fordømme umyndiggjøring av kvinner og barn, og internasjonalt forby barne- og tvangsekteskap.
- Norge skal aldri akseptere diskriminering, og være en tydelig stemme i FN som tar initiativ til sanksjoner i stater som ikke overholder sine folkerettslige forpliktelser
- Satse på helsetjenester for personer med nedsatt funksjonsevne i utviklingsland
- Arbeide for at CRPD blir ratifisert og inkorporert inn i lovverket til alle FNs medlemsland, inkludert Norge.
- Delta i internasjonalt samarbeid for å fremme saker som omhandler menneskers rett til utdanning og arbeid.
- Norge bør ta en aktiv rolle for å sikre og styrke ytringsfriheten internasjonalt.

Kapittel 2

Globalt samarbeid

De forente nasjoner (FN)

FN er en viktig institusjon for å ivareta internasjonal fred og sikkerhet. Senterungdommen mener at konflikter løses best gjennom dialog mellom de ulike partene, og FN bidrar til å skape muligheter for dette. I tillegg jobber de ulike FN-organene med viktige tema som bærekraftig utvikling og menneskerettigheter. Det internasjonale samarbeidet som er organisert gjennom FN er viktig for at alle verdens land skal jobbe sammen mot felles mål. Samtidig er FN en stor og byråkratisk organisasjon, og det er behov for målrettede tiltak for å redusere korrupsjon, byråkrati og bygge opp tillit til institusjonen.

Senterungdommen mener at Sikkerhetsrådet er en viktig aktør for å sikre og bevare internasjonal fred og fremme globalt samarbeid. Likevel er det på høy tid med endring av Sikkerhetsrådet. Det er foreslått flere reformer knyttet til rådets struktur og arbeid, og Senterungdommen mener det må sikres bedre representasjon og større innflytelse for land som står uten vetorett.

Våre løsninger:

- Fortsette å støtte FN som arena for internasjonalt samarbeid og konfliktløsning.
- Jobbe aktivt for å redusere byråkratiet og korrupsjonen, og bidra til transparens og effektiv drift i hele FN-systemet.
- Støtte endringer av FN-systemet som sikrer økt innflytelse for marginaliserte land.
- Fortsette samarbeidet med de andre nordiske landene mot målet om at nordisk land alltid skal være medlem av sikkerhetsrådet.

- Norge slutter seg til tilleggsprotokollen til FNs barnekonvensjon som omhandler barns mulighet til å klage saker inn til FN.
- Norge skal aldri akseptere brudd på menneskerettighetene, og være en tydelig stemme i FN som tar initiativ til sanksjoner hvor dette er et egnet virkemiddel.

Europeisk samarbeid

Verda, Europa og Noreg er tent med tett samarbeid og god dialog mellom dei europeiske landa. Noreg skal ta ansvar og vere ein pådrivar for å vidareutvikle samarbeidet i Europa gjennom mellomstatlege organisasjonar som til dømes EFTA, Europarådet, OSSE og ATLAS. Europarådet er ein viktig arena for å jobbe for fred, demokrati og menneskerettigheter i samarbeid og dialog med andre medlemsland. Berre gjennom samarbeid kan vi sikre tryggleik, stabilitet og velferd for innbyggjarane.

Samstundes som at vi skal syte for eit godt samarbeid med land i Europa skal Senterungdomen fortsetje kampen for å halde Noreg utanfor EU. Gjennom to folkeavstemmingar har folket sagt tydeleg nei til norsk EU-medlemskap. Senterungdomen er garantisten mot medlemskap i EU, og seier nei til overnasjonalitet og suverenitetsavståing. Europa er meir enn EU, og det beste for Noregs tryggleik vil vere å stå utanfor den europeiske union.

Våre løsnings:

- Senterungdommen skal vere garantist mot norsk EU-medlemskap og gå mot alle forsøk på å fremje ein norsk søknad om EU-medlemskap.
- Noreg skal halde fram med å ha eit aktivt og konstruktivt samarbeid med EU, men ha ei sjølvstendig stemme, råderett over eigne ressursar og sikre det norske demokratiet.
- Styrke det nordiske samarbeidet og invitere Storbritannia, Færøyene og Grønland inn i EFTA.
- Delta i europeiske utdannings- og forskingssamarbeid som Erasmus+ og Horizon Europe.
- Styrkje samarbeidet med Storbritannia utanfor EU.
- Delta i europeiske utdannings og forskingssamarbeid som Erasmus+ og Horizon Europe samt etablere gode samarbeidsavtaler på utdanning og forskning med Storbritannia.

Garantisten mot norsk EU-medlemskap

Samstundes som at vi skal syte for eit godt samarbeid med land i Europa skal Senterungdomen fortsetje kampen for å halde Noreg utanfor EU. Gjennom to folkeavstemmingar har folket sagt tydeleg nei til norsk EU-medlemskap.

EU er ein institusjon prega av manglande openheit, hemmelegghald, skjulte maktstrukturar og udemokratiske prosessar. Noreg sitt mål i kontakt med EU må vere å rydde opp i dei store demokratiutfordringane.

Senterungdomen er garantisten mot medlemskap i EU, og seier nei til overnasjonalitet og suverenitetsavståing. Europa er meir enn EU, og det beste for Noregs tryggleik og sjølvstende vil vere å stå utanfor den europeiske union.

Våre løysningar:

- Senterungdommen skal vere garantist mot norsk EU-medlemskap og gå mot alle forsøk på å fremje ein norsk søknad om EU-medlemskap.
- Noreg skal halde fram med å ha eit aktivt og konstruktivt samarbeid med EU, men ha ei sjølvstendig stemme, råderett over eigne ressursar og sikre det norske demokratiet.
- I større grad utnytte handlingsrommet vårt som medlemsland i EØS, frem til avtalen er reforhandlet.

Europa er meir enn EU

Verda, Europa og Noreg er tent med tett samarbeid og god dialog mellom dei europeiske landa. Noreg skal ta ansvar og vere ein pådrivar for å vidareutvikle samarbeidet i Europa gjennom mellomstatlege organisasjonar som til dømes EFTA, Europarådet, OSSE og ATLAS.

Gjennom EØS-avtalen mottok Noreg tusenvis av direktiv og forordningar som vert vedteke og innlemma i norsk lov. I altfor lang tid har norske myndigheiter ikkje påverka prosessane knytt til utforming av lover i EU, og her er det behov for ein større innsats. Noreg må støtte eige næringsliv, forvaltning og befolkning i arbeidet med å ivareta norske interesser innad i EU blant anna gjennom større tilstedeversle i Brussel.

Europarådet er ein viktig arena for å jobbe for fred, demokrati og menneskerettigheiter i samarbeid og dialog med andre medlemsland. Berre gjennom samarbeid kan vi sikre tryggleik, stabilitet og velferd for innbyggjarane.

Våre løysningar:

- Styrkje samarbeidet med Storbritannia utanfor EU.
- Behalde Schengen-samarbeidet, auke bevilgningane til tollvesen og grensemyndigheiter.

Internasjonalt skatteregime

Det er et stort problem at mange av de største selskapene og rikeste privatpersonene i verden betaler veldig lite skatt. Verdier blir overført til datterselskaper i skatteparadiser med lave eller ingen skatter, og selskapene slipper dermed å betale skatt i de landene hvor verdiene faktisk blir skapt. Dette har store konsekvenser i lavinntektsland, som er spesielt avhengige av inntekter fra de store, internasjonale selskapene og hvor samfunnsutviklinga er avhengig av et velfungerende skattesystem.

Verden trenger et mer åpent og rettferdig skattesystem enn vi har i dag. Hvert enkelt land skal ha mulighet til å innrette skattesystemet på en måte som er hensiktsmessig for seg, men organisert samarbeid og deling av informasjon på tvers av landegrensar trengs i større grad enn i dag. Innføringen av en global minimums selskapsskatt på 15% har vært et viktig steg i riktig retning, men lekkasjer som Panama Papers og Pandora Papers viser at mye arbeid fortsatt gjenstår. Senterungdommen vil at Norge skal ta en lederrolle i arbeidet med et bedre, mer rettferdig og mer transparent internasjonalt skattesystem.

Våre løsninger:

- Norge skal være en pådriver for en FN-konvensjon for et effektivt og rettferdig globalt skattesystem.
- Jobbe for at FN skal være forumet for globale forhandlinger om skatt og utvikling av økonomisk analyse og jobbe for opprettelsen av et mellomstatlig skatteorgan i FN.
- Jobbe for at alle land praktiserer automatisk deling av informasjon om personer og selskaper som oppholder seg og eier verdier i ulike land.
- Bidra til å bygge opp effektive beskatningssystemer gjennom vårt utviklingsarbeid.
- Trappe opp programmet "Skatt for utvikling", med det langsiktige formål at land selv skal kunne finansiere grunnleggende velferdstjenester som utdanning og helse.

Kapittel 3

Internasjonal handel

Internasjonal handel mellom verdens nasjoner kan på sitt beste skape goder som komme alle parter til gode og bidra til økt rettferdighet. Verdenshandelen kan løfte land ut av fattigdom og dempe konfliktnivået globalt men bare om den foregår på en rettferdig måte, og med respekt for enkeltstaters suverenitet. Vi ønsker at Norge skal være en tydelig pådriver for en rettferdig verdenshandel.

Folkestyret gir de beste forutsetningene for gode samfunn med små forskjeller, og må alltid ha forrang foran overnasjonalitet. Man ser i dag et verdenssamfunn hvor det er en klar tendens mot at internasjonale handelsavtaler ikke lenger forhandler om toll og avgifter, men om politikk og rettigheter. Senterungdommen sier kontant nei til handelsavtaler som flytter makt fra de norske folkevalgte og bort fra det norske folk. Vårt nei til handelssamarbeid som medfører suverenitetsavståelse og overnasjonalitet, er et ja til noe bedre. Vi arbeider for rettferdig og gjensidig handel mellom parter som selv styrer sin handelspolitikk.

En ny handelsavtale med EU

Den nåværende EØS-avtalen hindrer Stortingets mulighet til å selv være lovgiver og reduserer norske folkevalgte sitt handlingsrom. Dette fører til at nasjonale regler som utformes ikke kan komme i konflikt med EU/EØS sine. Gjennom EØS-avtalen krever EU at Norge aksepterer deres regelverk og tar det inn i det norske regelverket. Norge har ingen formell innflytelse over utviklingen av EU sitt regelverk, noe som gjennom EØS-avtalen hindrer norske folkevalgte fra å kunne ta avgjørelser på vegne av det norske folk. Dessuten må domstolene våre vike for EU/EØS sine føringer, som får favør over våre egne. Norge må også bidra med

mangfoldige milliarder hvert år i EØS-midler.

Senterungdommen vil erstatte EØS-avtalen med en ny handels- og samarbeidsavtale. Vi ønsker en handelsavtale uten overnasjonalitet, som sikrer oss selvråderetten over norsk regelverk og arbeidsmarked tilbake.

Våre løsninger:

- Erstatte EØS-avtalen med sikte på en bred handels og samarbeidsavtale med EU hvor vår suverenitet og selvråderett ivaretas.
- Utrede alternativer til EØS-avtalen som styrker Norges selvråderett og sikrer eksportadgangen til det indre marked.
- Norge skal aktivt, så lenge vi er en del av EØS-avtalen, benytte oss av reservasjonsretten for å sikre norske interesser og norsk selvråderett.
- Norge skal avvikle ordningen med å gi pengestøtte gjennom EØS-midler til EU-land, og disse skal fjernes fra det norske bistandsbudsjettet.
- Avvise å inkludere regelverk som ikke er EØS-relevant eller som er i strid med Grunnloven i EØS-avtalen.
- Norge skal fortsette å være en aktiv del av Europa, men ha en selvstendig stemme, råderett over egne ressurser og sikre det norske demokratiet.
- Arbeide for styrket nordisk samarbeid.
- Det må kreves tilsvarende reduksjoner i EUs kvoter for eksport av landbruksvarer til Norge som de økte importkvotene i den nye handelsavtalen med Storbritannia
- Kvoter knyttet til import av landbruksvarer må gjennomgå med grunnlag i EØS-avtalens artikkel 19 om at landbrukspolitikken er unntatt EØS-avtalen
- Når en proposisjon om tilslutning til en EU-forordning eller lignende legges fram for Stortinget, må denne være ferdigbehandlet i EØS-komiteen.
- Utnytte handlingsrommet i EØS-avtalen for å sikre konkurransedyktige rammebetingelser for nye, store investeringer innen klimavennlig industri i Norge.
- Frikoble norske bidrag til økonomisk og sosial utjevning i Europa fra EØS-avtalen og utforme betingelsene på grunnlag av norske prioriteringer.
- Melde Norge ut av Acer og kreve reforhandlinger av kabelavtalene med Tyskland og Storbritannia.
- Det skal ikke bygges nye utenlandskabler.

EFTA

EFTA er en mellomstatlig handelsorganisasjon hvor Island, Liechtenstein, Norge og Sveits i dag utgjør medlemsstatene. Organisasjonen opererer parallelt med EU. Alle medlemstatene er en del av det europeiske fellesmarkedet og Schengen, men EFTA-landene er ikke en del av EUs tollunion. EFTA ble opprettet som et alternativ til EU og forløperne til EU. EFTA har også inngått en rekke handelssamarbeid med andre land utenfor EU på andre kontinenter.

Våre løsninger:

- Støtte opp om, videreutvikle og utvide EFTA som handelsorganisasjon, og som et alternativ til EU.
- Ta initiativ til å invitere inn og inkludere Storbritannia, Færøyene og Grønland i EFTA.
- All den tid Norge er med i EØS, skal det arbeides for at EFTA-landene i EØS skal bidra etter størrelse til EØS sine finansieringsordninger. Den særskilte norske finansieringsordningen skal derfor avvikles fra neste avtaleperiode.
- Arbeide for å fjerne den tollfrie kvoten på storfekjøtt som ligger i handelsavtalen mellom EFTA-landene og SACU-landene på sikt.

Handelsavtaler

Vi mener det er viktig at vi arbeider for en rettferdig verdenshandel. Folkestyret skaper de beste forutsetningene for gode samfunn - handelssamarbeider og avtaler skal derfor ikke innebære suverenitetsavståing. Denne tenkningen må alltid ligge til grunn i Norges tilnærming til WTO og internasjonal handel. Norge skal ikke inngå handelsavtaler hvor makt blir fjernet fra folkevalgte politikere, eller hvor interessene til eiere i enkelte bedrifter kommer før bærekraft og rettferdighet.

Etter tørkesommeren 2018 ser vi at det er viktig å ha gode handelsavtaler under nasjonale kriser. Det for å ha tilstrekkelig matsikkerhet.

Senterungdommen mener at Mercosur-avtalen vil bety tilnærmet fri konkurranse på ordbruksprodukter med unntak av enkelte produkter som de neres som sensitive. I tillegg knyttes det menneskerettighetsspørsmål til avtalen hvor Brasils øverste myndigheter har fått hard kritikk som følge av behandlingen av urbefolkningen i landet og gjennom avskogingen i Amazonas.

I kjølvannet av Brexit har Norge inngått en handelsavtale med Storbritannia. Senterungdommen er kritiske til hvordan behandlingen og tilslutningen til handelsavtalen gikk frem, og særlig til frys- og skralle-klausulen. Frys betyr at det nåværende nivået av reguleringer på tjenester og investeringer fryses og fastlåses. Skralle betyr at regelverket kan liberaliseres, men at disse endringene ikke kan reverseres. Storbritannia er en av våre viktigste handelspartnere, og forholdet

mellom våre land må vedlikeholdes og videreutvikles.

Våre løsninger:

- Norge må doble fastlandseksporten innen 2035 og sikre næringslivet gode nok vilkår til å eksportere mer til utlandet
- Norge må aktivt motvirke utflagging av arbeidsplasser til utlandet som følge av internasjonale handelsavtaler, med mål om å styrke det norske næringslivet
- Tollvernet for landbruksprodukter som kan produseres i Norge skal styrkes. Det skal ikke gis tollfrie kvoter på landbruksprodukter i nye handelsavtaler og handlingsrommet i eksisterende avtaler skal utnyttes.
- Norge skal kreve at WTO-forhandlingene om e-handelsregler tar hensyn til utviklingsland og deres teknologiske utvikling.
- Norge skal sette personvern og beredskap før kommersielle interesser ved inngåelse av handelsavtaler.
- Forhindre at handels- og investeringsavtaler begrenser det nasjonale og lokale folkestyret, inkludert råderetten over naturressursene. Senterungdommen går derfor mot norsk tilknytning til handelsavtaler som TTIP- og TISA-avtalene.
- Norge bør ikke slutte seg til handelsavtalen med Mercosur eller andre avtaler som betydelig påvirker norsk matproduksjon.
- Frys- og skralle-klausuler skal ikke inkluderes i handelsavtaler Norge er en del av.
- Videreutvikle det gode handelsforholdet mellom Norge og Storbritannia, og styrke samarbeidet med Storbritannia utenfor EU.
- Norge skal ikke inngå handelsavtaler som kan medføre handel fra okkuperte landområder som undertrykker profitterer på.
- Norge skal ikke slutte seg til frihandelsavtaler, som ikke har vært grundig utredet og debattert, før avgjørelsen blir tatt.
- Innen 2035 skal all norsk sjømat videreføres i Norge.
- Senterungdommen ønsker å se på mulighetene for å inngå handelsavtaler for krisetider.

Nordisk samarbeid

De nordiske landene deler en lang felles historie og et fellesskap gjennom lignende språk og kultur. Det gode samarbeidet og naboskapet i Norden har vært viktig for samfunnsutviklingen i landene, og samlet er Norden en slagkraftig region med gode muligheter til å fremme nordiske synspunkter i det internasjonale samfunnet.

Bærebjelken i det nordiske samarbeidet er Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. I disse samarbeidsforumene arbeides det for mer nordisk samarbeid på en rekke områder. For enkelte temaer er også konstellasjoner som Arktisk Råd viktig.

Våre løsninger:

- Videreføre dagens samarbeid i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd
- Samarbeide tettere med Sverige og Finland om forsvar og beredskap – for eksempel lagring av varer og materiell, ulykkesberedskap og redning
- Forbedre tog- og bussforbindelser mellom de nordiske landene
- Jobbe for et nattogtilbud gjennom Sverige og Danmark til Europa
- Styrke kunnskapen og undervisningen om nordiske språk og kultur i skolen
- Videreutvikle nordiske nettverk for studentmobilitet, for eksempel NOVA og Nordplus
- Sørge for at utdanninger med likt utdanningsløp og praksis i større grad kan bli godkjent på tvers av de nordiske landegrensene
- Støtte forskning og utvikling av fornybar energi og samarbeid innenfor

- bærekraftig ressursforvaltning.
- Bruke EFTA aktivt som utgangspunkt for handel og handelsavtaler
- Opprettholde og videreutvikle det gode nordiske tv-samarbeidet
- Gi økonomisk støtte til politiske ungdomsorganisasjoner som jobber med nordisk samarbeid

Nordområdene

Nordområdene strekker seg rundt det sirkumpolære Arktis, og inkluderer landområder i Norge, Sverige, Finland, Island, Russland, Canada, USA og Grønland. Det har uante muligheter innenfor næringsliv og naturressurser, og det er derfor viktig med en innovativ og offensiv nordområdepolitikk. Senterungdommen ønsker en storstilt nordområdesatsing med særskilt fokus på infrastruktur, kompetansemiljøer, desentralisert utdanning og næringsutvikling.

Nordområdene står også overfor flere utfordringer hvor raske klimaendringer og en negativ befolkningsutvikling skiller seg ut. Det er avgjørende med kraftfulle tiltak som bidrar til en stabil befolkningsutvikling og arbeid med klimatilpasning for å sikre sårbare arter og leveområder i nord. Fornybare ressurser knyttet til primærnæringer, turisme og kraftproduksjon må forvaltes på en måte som bevarer ressursene for fremtiden.

Russland har over tid okkupert og annektert landområder tilhørende naboland og vært aktive i konflikter hvor krigsforbrytelse har funnet sted. Senterungdommen ønsker et konstruktivt naboforhold til Russland, men så lenge Russland krenker andre stater sin suverenitet, bryter folkeretten vil overordnet samarbeid mellom våre nasjoner være utfordrende. I de norsk-russiske grenseområdene er samtidig folk-til-folk-samarbeid viktig, og vi har et felles forvalteransvar for de arktiske havområdene og fiskebestanden. På disse områdene må dialogen og samarbeidet opprettholdes, også i krevende tider.

Våre løsninger:

- Starte opp en nasjonal nordområdesatsing for å utvikle næringsliv og forskning i nordområdene, inkludert satsing på energikrevende industri
- Opprettholde og styrke insentiver for bosetting i nordområdene.
- Bruke samarbeidsorganene som Norge er medlem i til å fremme samarbeid mellom folk i arktiske stater, bærekraftig ressursforvaltning og begrense menneskelig fotavtrykk på miljøet
- Kina skal ikke få økt innflytelse i Arktis
- Norge skal ta initiativ til å bruke samarbeidsorganer for å regulere godstrafikk g ennom nordøstpassasjen.
- Sikre god infrastruktur i de norske nordområdene. Bygging av Nord-Norgebanen og satsning på fylkesveier må prioriteres.
- Norge skal delta i arbeidet med jernbane til Kirkenes og Skibotn/Kilpisjärvi

- for å legge til rette for økt handel med Asia via den nordlige sjørute.
- Styrke arbeidet med å hevde norsk suverenitet over fiskeri og energiresursene som ligger i nordområdene
- Arbeide for et konstruktivt naboforhold til Russland på områder hvor våre nasjoner deler et forvalteransvar og opprettholder folk-til-folk-samarbeidet.

Svalbard og Jan Mayen

Etter ikrafttredelsen av Svalbardtraktaten i 1925 har Norge suverenitet over Svalbard innenfor rammene av traktaten. Jan Mayen er en del av kongeriket Norge, og derfor ikke inkludert i Svalbardtraktaten. Traktaten ligger til grunn for en forutsigbar politikk med god kontinuitet. Hevding av norsk suverenitet på Svalbard vil fremover være den viktigste grunnsteinen i norsk Svalbardpolitikk. Da er det viktig å sikre norsk kontroll i fiskevernsonen rundt Svalbard stabil norsk bosetting og videreutvikling av næringslivet.

I takt med at kulldriften trappes ned må andre næringer bygges opp. For å erstatte bruk av kull til energi og oppvarming må det bygges ut fornybare løsninger for produksjon og lagring av energi. Viktige satsningsområder er innenfor turisme, forskning og utdanning. Det er viktig med en bærekraftig forvaltning som tar hensyn til sårbar natur og sørger for at turismen skjer innenfor naturens premisser. t har tildelt seg selv kvoter i fiskevernsonen og dermed utfordret Norge sin enerett er høyst kritikkverdige og må møtes med tydelige konsekvenser fra norsk side.

Våre løsninger:

- Svalbardtraktaten skal ligge til grunn for Norge sin politikk rettet mot Svalbard, og Svalbard må integreres tettere inn i Norges politikk for nordområdene.
- Det må sikres strategisk eierskap til sikkerhetspolitisk viktig eiendom, infrastruktur og næringsvirksomhet på Svalbard.
- forvalte fiskevernsonen ved Svalbard og fastsette bærekraftige fiskerikvoter for dette området.
- Sørge for at norsk bosetting og aktivitet på Svalbard og Jan Mayen opprettholdes.
- Opprettholde forskningsmiljøet i Ny-Ålesund, og etablere et testsenter for arktisk teknologi på Svalbard etter modell fra planene i Nuuk.
- Funnene i konseptvalgutredningen for Longyearbyen havn må følges opp, og landsstrøm må vurderes som et tiltak for framtidig grønn turisme.

- Arbeidet med klimatilpasning på Svalbard må styrkes blant annet for å redusere skredfare hindre skade på samfunnskritisk infrastruktur og sikre videre grunnlag for naturmangfold næringsliv og turisme.
- Sikre god og forutsigbar finansiering av Svalbard globale frøhvelv.
- Gi flere mulighet til å studere på Svalbard gjennom økning i tilbudene på UNIS og Svalbard folkehøgskole.
- Det må sikres gode og forutsigbare reiseforbindelser mellom Svalbard og fastlands-Norge.
- Tildeling av egne kvoter i fiskevernsonen rundt Svalbard må møtes med tydelige konsekvenser fra norsk side.

Kapittel 5

Utvikling og solidaritet

Bistand og humanitært arbeid

Hensikten med bistand og humanitært arbeid er å redde liv, lindre nød og sikre humanitær beskyttelse av sivile rammet av krise og konflikt. En samling av FNs bærekraftsmål og klimamål, i tillegg til menneskerettighetene burde brukes aktivt i utformingen av utviklingspolitikken. Norge har historisk vært en aktiv bidragsyter i kampen mot forskjeller i verdenssamfunnet, og disse målene og rettighetene er det derfor ekstra viktig for Norge å følge opp. Senterungdommen mener samarbeidet med sivilsamfunnet og frivillig sektor innenfor bistand skal styrkes og at mindre bistandsmidler skal gå til administrasjon.

Våre løsninger:

- Norge skal være en tydelig stemme for å fremme menneskerettigheter, og være en aktiv pådriver i FN sine initiativ med virkemidler som sanksjoner mot land som bryter menneskerettighetene.
- Norge skal innvilge minst 1 prosent av BNP til utviklingshjelp, og aktivt gi støtte hjelp i henhold til FNs bærekraftsmål.
- Søke tverrpolitiske forlik som sikrer en mer langsiktig finansiering av bistandsprosjekter.
- Norge sletter illegitim gjeld og gjeld som er resultatet av uansvarlige lån.
- Bistå med midler til organisasjoner som aktivt kjemper mot brudd på menneskerettighetene.
- Delta i samarbeid med organisasjoner og stater som ivaretar sikkerheten til menneskerettighetsforkempere

- Sikre et strengere rammeverk for bistandsmidler for å ivareta bistandsformål og mer åpenhet om hvordan midlene brukes
- Norges utviklings- og bistandspolitikk skal ivareta hvert barns rettigheter i tråd med FNs barnekonvensjon og Norge skal lage en egen barnestrategi for å sikre barns rettigheter i internasjonalt engasjement.
- Tilgang på skole og videre utdanning, særlig for jenter, skal være en prioritet i norsk utviklingspolitikk.
- Begrense stat-til-stat bistand så langt det lar seg gjøre
- Prioritere å gi bistandsmidler til landbruksprosjekter i utviklingsland

Migrasjon

Norges migrasjonspolitikk viser solidaritet ved å være forutsigbar og ansvarlig, slik at den langsiktig bevarer grunnleggende menneskerettigheter.

Norge har som land forpliktelse til å ta imot sårbare grupper gjennom FN-kvoten. Disse har rett til beskyttelse fra blant annet forfølgelse, krig, tortur og andre brudd på menneskerettighetene.

enterungdommen vil forbedre forholdene for mennesker på flukt i fattige land som allerede mottar mange flyktninger. På sikt kan denne politiske prioriteringen sørge for at det blir et sirkulært hjelpeledd globalt som understreker samspill og kollektiv solidaritet.

Våre løsninger:

- Norge skal prioritere å gi asyl til kvoteflyktninger fra FNs høykommissær fremfor andre asylsøkere.
- Frempe for et likestillingsperspektiv i saksprosesser for flyktninger som især flykter på bakgrunn av menneskerettigheter.
- Styrke rettighetene til enslige mindreårige asylsøkere som kommer til Norge blant kvoteflyktninger fra FNs høykommissær for flyktninger
- Sikre barnets beste i behandlingen av asylsaker, og aktivt jobbe for å ikke splitte barnefamilier.
- Støtte oppbyggingen av en solidaritetspott i utviklingsbudsjettet på minst 1 milliarder kroner for å bedre forholdene for mennesker på flukt og lokalsamfunnene som mottar flyktninger og fordrevne.
- Arbeide for å få på plass rimelighetsvilkåret ved internflukt.
- Fortsette behandlingsforløp som er starta i landet de kommer fra.

Mattryggleik

For mange mennesker i verda lid av svolt og underernæring. Mattryggleik er å ha tilgang til nok, trygg og næringsrik mat slik at ein kan leve eit aktivt og sunt liv. Me ser at matprisane svingar i heile verda og at dette råkar dei som har minst hardast.

Det vert produsert nok mat på verdsbasis til å mette heile verdas befolkning. Problemet er korleis me fordelar maten då utviklingsland har eit eksportbasert landbruk kor maten ofte går til rike land i det globale nord som har høgt matsvinn. Noreg har forplikta seg til FN sitt berekraftsmål om å utrydda svolt, oppnå mattryggleik, betre ernæring og fremja berekraftig landbruk. Dette betyr at Noreg som nasjon skal hjelpe å auke produksjon og sjølvforsyning i land kor mattryggleik er dårleg. Dette kan hjelpe ved til dømes å satsa på berekraftig småskalaproduksjon og klimasmart landbruk, og støtte opp dei lokale bøndene i utsette områder. Verdsmarknaden er i tillegg i ein sårbar situasjon med forsyningsproblem, som blant anna skuldes høg oljepris, pandemi og klimaendringar.

Våre løsnings:

- Redusera svolt og auka matsikkerheita ved å satse på berekraftig småskalaproduksjon og klimasmart landbruk i utviklingspolitikken, samt betra tilgangen på mat.
- Arbeide for at minst mogleg matjord blir nedbygd internasjonalt.
- Beskytte bønder i utviklingsland som eig dyrka mark med heimel i lov
- Inngå internasjonalt samarbeid om å formidla kunnskap om kosthald og matproduksjon for å redusera og over tid utrydda alle formar for feilernæring
- Forsvara alle land sin rett til å beskytta og byggje opp eigen matproduksjon
- Jobba for å endra det globale matmarkedet så matvarer går dit det er behov for den, og ikkje berre til land som kan betal mest for den.
- Norsk bistand skal bidra til utvikling av bærekraftige matsystemer, herunder produksjon, foredling og distribusjon

Teknologi og innovasjon

Fleire innovative utviklingsland har opplevd ekstrem økonomisk tilbakegang dei siste åra spesielt i k lvatnet av nanskrisa i . i rekke nas onale valuta har mista myke verdi og vore prega av in as on. leire har ikkje tilgang til bankkonto som resultere i at kriminalitet, korrupsjon og fattigdom er store utfordringar i desse landa. Eit av FN sine berekraftsmål seier ein skal støtte nasjonal utvikling av teknologi, forsking og innovasjon i utviklingsland.

Ny teknologi som kan nyttast av alle, både i by og bygd, vil fremje eit meir inkluderande økonomisk system, og på sikt vil det kunne redusera kriminalitet og fattigdom. Med ny teknologi vil ein og kunne sikra folk si kjøpekraft og fremje lokale samfunn.

Våre løsninger:

- Desentralisere og gjere tilgjengeleg teknologi slik at ikkje berre dei rikaste har monopol
- Bistå utviklingsland med å utvikle eit inkluderande og desentralisert økonomisk system som ivaretar tilgongen til betalingsløyningar og som kan bekjempe fattigdom.
- Støtte utviklingsland økonomisk til utbygging av digital infrastruktur.
- Bidra med kunnskap og kompetanse til å utbetre allereie eksisterande teknologi
- Opprette fleire hjelpeprosjekt i utviklingsland
- Noreg må ta leiinga for å få på plass eit forbod mot overvåkingsbasert marknadsføring.
- Noreg må ta grep for å sikra meir kontroll over og innsyn i teknologigigantane sin bruk av algoritmar.
- Datatilsynet må styrkast slik at dei får tilstrekkelege ressursar til å beskytte norske internettbrukarar mot uønska overvaking, påverknad og manipulasjon, i tråd med norske lovar og internasjonale menneskerettsstandardar.
- Motarbeide utnyttinga av naturressursane i utviklingsland som er viktig for teknologiutvikling
- Satse på forskning og utvikling av klimavenleg teknologi.

Klima

Klima- og miljøkrisa er en av vår tids største utfordringer. Et varmere klima vil endre livsbetingelsene på jorda kraftig, og sterke tiltak for å redusere utslipp av klimagasser er nødvendig. Det er klimagassutslippene fra de største landene i verden som i størst grad forårsaker klimaendringene, men det er ofte de fattigste landene som merker klimaendringene først. For å redusere konsekvensene av klimaendringene er det nødvendig med en solid satsning på klimatilpasning.

Klimaendringene er et av områdene hvor internasjonalt samarbeid er aller viktigst, godt vist med Parisavtalen. Fremover er det viktig at alle land gjør sitt beste for å nå målene som ble satt i Parisavtalen og forplikter seg til nødvendige og effektive kutt i sine klimagassutslipp.

Senterungdommen mener at klima- og miljøutfordringer ikke skal gå på bekostning av de svakeste i det internasjonale samfunnet og at norsk klimafinansiering skal prioritere en likestilt fordeling. Norge skal være en økonomisk forkjemper for god etisk bistand innenfor klimautfordringene, og sørge for at klimautfordringene blir håndtert på en ansvarlig måte.

Våre løsninger:

- Følge opp Norges forpliktelser i Parisavtalen.

- Styrke det Grønne Klimafondet, samt pålegge en økning om støtte til sårbare grupper.
- Norge skal overholde forpliktelsene å bli karbonnøytrale innen 2050.
- Innføre klimatoll på import av kjøtt som er produsert og/eller pakket i utland
- Jobbe for en skog- og arealforvaltning som bidrar til binding av karbon i skog og jordsmonn internasjonalt
- Norge skal forholde seg til de økonomiske forpliktelsene i FNs klimafond.
- Oljefondet skal ut av alle investeringer i kullindustri innen 2025
- Øke oljefondets investeringer innen fornybar energi
- Jobbe for at prosjektene i FNs REDD+-program gjennomføres på en måte som reduserer avskoging uten at det går utover lokal- og urbefolkningene
- trede muligheten for alternativ finansiering for å svare på behovene for katastroforebygging, klimatilpasning og humanitær bistand
- Sørg for at klimabistand skal ivareta behovene for lokalsamfunn og sårbare grupper, inkludert barn, kvinner, fattige, urfolk og personer med funksjonsnedsettelse.
- Prioritere fornybar energi, en fornying av regnskogsatsingen og midler til klimatilpasning i norsk bistandspolitikk

Kapittel 6

Global helse

Internasjonale helsekriser og pandemier

Verdenssamfunnet var lite forberedt da koronapandemien rammet helsetjenestene verden over. Manglende internasjonal koordinering og informasjonsdeling bidro til at responsen kom forsinket og at kunnskapsgrunnlaget var for dårlig tidlig i pandemien. Senterungdommen mener det er svært avgjørende at allmennfarlige sykdommer og smittsomme virus bekjempes internasjonalt for å forhindre de alvorlige helsemessige konsekvensene for mennesker. Dette krever blant annet et større fokus på beredskap og at WHO koordinerer enda tettere med verdens land for å sikre en mest mulig effektiv global innsats.

idere er det et stort internas onalt helseproblem at over milliard mennesker årlig rammes av neglis erte tropesykdommer. Dette er sykdommer som hovedsakelig rammer den fattigste delen av verdens befolkning og som det finnes lite eller ingen behandling for. angelen på behandlingsmuligheter kommer av at sykdommene ikke blir prioritert av legemiddelindustrien da de rammer en befolkning med for dårlig råd til å betale for behandlingen. enterungdommen mener Norge må bidra det vi kan g ennom egen forskning og press på og resten av den vestlige verden for å få l st denne helsekrisen.

Våre løsninger:

- Norge skal ha et eget beredskapslager for medisiner og smittevernutstyr
- Utviklingspolitikken i Norge må prioritere utbygging av kritisk infrastruktur for å sikre nødvendig kriseberedskap.
- Norge skal fortsette å ta en lederrolle internasjonalt og være en stor giver innen global helse for å sikre universell helsedekning og finansiering av pandemirespons og helseberedskap.
- Slå hardt ned på land som bevisst rapporterer inn feil til WHO.
- Hjelp utviklingsland med smitteverntiltak, bedre sanitærvilkår og å bekjempe smittsomme sykdommer.
- Bidra til å styrke det globale forskningssamarbeidet innen alvorlige tilgjengelige retningslinjer for verden.

Kvinnehelse, seksuell og reproduktiv helse

Det er en grunnleggende menneskerett å bestemme over sin egen kropp, seksualitet og reproduksjon. Likevel har verdenssamfunnet en stor jobb foran seg for å sikre alle gode, trygge og sunne liv. Å styrke tilgangen til reproduktive helsetjenester er med på å hindre unødig lidelse og død forårsaket av seksuelt overførbare sykdommer og komplikasjoner knyttet til graviditet og fødsel. Dessuten er tilgang til reproduktive helsetjenester avgjørende for at jenter og kvinner skal kunne planlegge sine graviditeter, ta utdanning og delta i arbeidslivet. Senterungdommen mener at Norge skal lede an i arbeidet for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) internasjonalt.

Kvinnehelse er underprioritert i hele verden. Kvinnehelseproblemer er sammensatte, og må løses både gjennom konkret handling og styrket forskning. Kjønnsperspektivet er nødvendig for å forstå kvinnehelse, og manglende kjønnsbalanse i forskning og akademia påvirker dette. Kjønn er resultat av biologi og fysiske ting, men også avhengig av kultur, forventninger og opplevelsen av seg selv. Likeverdige helsetjenester er et viktig mål på veien mot likestilling. Kvinners erfaringer må anerkjennes som kilde for kunnskap, og kvinnehelse er ikke bare et kvinneproblem. Senterungdommen mener kvinnehelse må på dagsorden, fordi det er langt igjen til likestilling, også på helsefeltet.

Våre løsninger:

- Norge fortsetter å være en tydelig og uredde forkjemper av retten til trygg og lovlig abort internasjonalt.
- Alle mennesker skal stå fritt å kunne velge partner uavhengig av seksuell orientering og bakgrunn, uten å oppleve diskriminering, tvang eller vold.
- Norge må være en tydelig stemme internasjonalt for seksuelle og reproduktive rettigheter, samt samarbeide om å være en tydelig motvekt mot autoritære og høyrekonservative krefter som motarbeider disse grunnleggende rettighetene.

- Legge frem en strategi for kvinners helse for å få mer kunnskap om og bedre utredning, behandling og oppfølging av kvinnehelse i helsetjenesten.
- Sikre mer kunnskap og vurdere standardiserte diagnoseforløp for sykdommer som kun rammer kvinner, blant annet endometriose og adenomyose, og sykdommer der kvinner er overrepresentert.
- Delta i internasjonalt samarbeid for å øke kunnskapsnivået om kvinnehelse og satse på kvinners tilgang til helsetjenester i utviklingsland,
- i tydelig støtte til kvinner i Iran og andre stater som kemper mot moralpoliti.
- forbedre informasjonsarbeidet og tilbudet innen seksuell og reproduktiv og sikre tilgang til seksualundervisning
- Bidra til å sikre alle mennesker tilgang til prevensjon.
- Sikre kvinner trygge fødsler og god oppfølging for å minske sannsynlighet for komplikasjoner og barnedødelighet.
- Øke støtten til familieplanlegging, prevensjon og trygge aborter.
- Jobbe mot spredning av kjønnssykdommer og sikre behandling til utsatte.
- Styrke utdanning av helsepersonell i utviklingsland
- Støtte opp om internasjonale initiativ for å motarbeide kjønnslemlestelse og tilby helsehjelp til utsatte
- Forby kjønnslemlesting av kvinner.
- Jobbe for at omskiring av gutter må skje under trygge rammer og opplyse om konsekvensen dette kan medføre.

Antibiotikaresistens

I Noreg får me antibiotika av lege og veterinær ved infeksjon og sjukdom. Friske folk og dyr treng ikkje antibiotika, og det er difor strenge reglar for når ein skal bruke dette medikamentet. Andre land har ikkje like strengt medisineringsregime, og dette kan føre til antibiotikaresistens. Då blir bakteria motstandsdyktige mot antibiotika, og me står utan moglgheit til å behandle sjukdom. Det kan få katastrofale følgjer for helsa til både folk og dyr om me blir ståande utan moglegheit til å behandla enkle infeksjonar eller bakteriesjukdommer.

Faren ved antibiotikaresistens er at kroppen ikkje vil kunne dempe infeksjonar. Dette gjeld for både folk og fe. Ved for mykje bruk av antibiotika i husdyrproduksjon kan dette smitte over på folket som spis produktet. Norsk landbruk har lågast antibiotikabruk innan landbruk i heile Europa, medan Spania og Italia i toppen av høgast antibiotikaforbruk i Europa innan landbruk.

Våre løsnings:

- Fortsette det strenge medisineringsregime ved bruk av antibiotika
- Framhalde gode og strenge reglar ved bruk av antibiotika i matproduksjon
- Noreg skal støtta opp om kunnskapsheving og forskning om antibiotikaresistens
- Merke mat som ikkje kjem frå Noreg betre og tydelegare
- Hjelp den norske forbrukaren å velje sunne matvarer
- Ikkje importere kjøt frå produsentar som brukar antibiotika som førebyggjande tiltak.
- Arbeida for ei ordning med opprinnelsemerking av kjøt i serveringsbransjen.

Forsvars- og sikkerhetspolitikk

Senterungdommen ønsker en tydelig sikkerhetspolitikk for å sikre vår suverenitet, norske interesser og vår egen handlefrihet. Vårt medlemskap i NATO er viktig for vår forsvarsevne, og ligger til grunn for Senterungdommen sin politikk. Forsvarets viktigste oppgave er å trygge norsk territorium. Skal Forsvaret og Norge som nasjon fortsette med dette er det avgjørende at vi sikrer god kapasitet på bakken, i luft, på sjø og i det voksende digitale rommet. For å klare dette ønsker vi at Forsvaret tilføres moderne utstyr, tilstrekkelig med ammunisjon og kompetent og godt personell som lyttes til og behandles som eksperter på sine fagfelt.

Senterungdommen mener at det viktigste i Forsvaret er menneskene som jobber og tjenestegjør der. Et av de største utfordringene for forsvaret i dag er at svært mange sier opp etter kort tids teneste. Det er helt nødvendig å gjøre grep som ivaretar forsvarets personell i enda større grad enn i dag og som sikrer for at ståtiden blant de ansatte ikke betraktelig. Allmenn verneplikt sikrer en demokratisk og likestilt forankring i Forsvaret og sørger i tillegg for viktig rekruttering. Arbeid med likestilling i forsvaret må fortsette. Vi ønsker også at veteraner med fortid i Forsvaret skal få en verdig anerkjennelse og tilstrekkelig med hjelp etter endt tjeneste. Senterungdommen ser videre på den helsemessige og sosiale oppfølgingen av veteraner som veldig viktig.

Våre løsninger:

- Sikre et sterkt nasjonalt forsvar som gjør det mulig å forsvare norsk territorium, med særlig fokus på Nord-Norge og nordområdene.
- Videreføre den allmenne verneplikten og øke antallet vernepliktige

- Prioritere tilstrekkelig etterretnings- og overvåkningsressurser for å kunne gi en stadig oppdatert situasjonsforståelse i Nordområdene til nasjonale myndigheter og NATO.
- Prioritere en betydelig opprustning av Sjøforsvaret med ny teknologi og kapasiteter.
- Alle norske militære bidrag vurderes nøye nasjonalt og avgjøres i Stortinget
- Forbedre mobiliseringsevnen og øke antallet i Heimevernet betydelig.
- Kritisk infrastruktur i Norge bygges ut og ivaretas av norske selskaper, så langt det lar seg gjøre
- Styrke Kystvaktens aktivitet og evne til kontroll i norske territorialfarvann.
- Sikre en fullgod helikopterstøtte til marinen.
- Prioritere å få maritime helikoptre på plass igjen så raskt som mulig og sikre helikopterstøtte til marinen og kystvakten for fremtiden. Gardufoss skal fortsatt være hovedbase for kystvaktens helikoptre.
- Norge skal bli en av de ledende nasjonene innen droneteknologi.
- Reetablere Heimevernet.
- Reetablere landflystasjon som hovedbase for alliert mottak.
- Sikre betydelige og nødvendige grep som sikrer ståtiden blant forsvarets ansatte.
- Reetablere luftvern som sikrer store byer, forsvarsanlegg og kritisk infrastruktur.

NATO

Norsk medlemskap i NATO er ryggraden i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, og en sterk tilknytning og videre medlemskap i forsvarsalliansen ligger fast for Senterungdommens politikk. Basert på NATO-alliansen skal Forsvaret bidra til å forebygge krig og konflikt. NATO-aktiviserer og gjør det enklere for forsvaret å gjennomføre disse livsviktige oppgavene.

Det norske forsvarets hovedoppgaver er å forsvare norsk suverenitet, norske verdier og norske interesser. Vi ser økende internasjonal interesse i nordområdene og det er både allierte og andre relevante stormakter som engasjerer seg der. Med en sentral og strategisk plassering i nord er det viktig at Norge styrker sin rolle i nordområdene og representerer NATO i nord. Senterungdommen mener videre at Norge må styrke sitt forsvar betydelig, uavhengig av sikkerhetspolitisk situasjon.

Tettere samarbeid med verige og inland vil bli en viktig faktor de kommende årene og det må gres veloverveide strategiske vurderinger slik at våre lands forsvar kan utfylle hverandre optimalt. rlig viktig vil det v re med opprustning og samarbeid innenfor ren og s forsvaret.

Våre løsninger:

- Slutte opp om NATO sitt mål om minst 2% av BNP til forsvar
- NATO-soldater som er stasjonert på norsk territorium skal forbli rotasjonsbaserte
- Norske bidrag i utlandet skal avgjøres i Stortinget, og bygge på vedtak i NATO
- Øke Norges totale forsvarsevne ved å styrke og videreutvikle vårt eget nasjonale forsvar og NATO.
- NATO sitt hovedfokus skal være forsvar av medlemmers territorium og sikkerhet.
- Norge skal jobbe internt i NATO for å stanse brudd på folkeretten
- re forbeholdene med å inkludere ere medlemsland i N T

Masseødeleggelsesvåpen - CBRNE

Senterungdommen arbeider for en verden uten atomvåpen og andre masseødeleggelsesvåpen. Så lenge våre militære motparter besitter kjernefysiske våpen vil det være vestlig atomvåpeneksistens. Vi ønsker derfor en gjensidig og rettferdig global nedrustning.

Senterungdommen mener at Norge som en respektert, vestlig og demokratisk stat har et særegent ansvar i den internasjonale nedrustningsdebatten. Vi mener det er viktig at Norge fremstår som tydelige og o ensive i nedrustningsarbeidet for å verne Norges og verdens befolkning mot eventuelle konsekvenser av atomkrig.

Våre løsninger:

- Norge signerer og rati serer Ns atomvåpenforbud
- Øke Norges innsats for kjernefysisk nedrustning og vise solidaritet med de som arbeider for gjensidig, kjernefysisk nedrustning.
- Norge skal delta som observatør på statspartsmøtene til traktaten om forbud mot kjernefysiske våpen.
- Sette et enda større fokus på internasjonal rydding av miner og biologiske våpen
- Land som bryter Genève-konvensjonen gjennom bruk av biologiske eller kjemiske våpen, skal møtes med sterke reaksjoner fra norsk side.
- Norge tar initiativer med likesinnede allierte i NATO for å få på plass de nødvendige betingelser for at Norge og våre allierte kan slutte oss til atomvåpenforbudet.

Våpeneksport

Norge har tydelige og strenge regler for våpeneksport, og det er viktig å ha klare krav og regler for hvem vi skal eksportere våpen til og ikke. Kongsberg-gruppen er den aktøren som eksporterer mest våpen fra Norge, og det trengs lisens fra utenriksdepartementet for å kunne eksportere våpen. Styret kvalifiseres enten som A- eller B-materiell. A-materiell er våpen, ammunisjon og annet materiell med strategisk kapasitet som vesentlig kan påvirke de militære styrkeforholdene i nærområdet. B-materiell er øvrige forsvarsrelaterte materiell.

Oljefondet eier aksjer i selskaper som produserer våpen og våpendeler, og mange av disse selskapene har romsligere regler enn det Norge har. Senterungdommen anser det som problematisk at Norge har investert i våpenprodusenter med lavere krav for våpeneksport enn det Norge legger til grunn for.

Våre løsninger:

- Det skal kreves sluttbrukererklæring på alt våpen og ammunisjon som eksporteres ut av Norge.
- Oljefondet skal selge seg ut av samtlige selskaper som produserer våpen
- Norge skal jobbe for å styrke norsk våpeneksport men videreføre et strengt eksportregime bygget på strenge etiske regler.

Kampen mot terrorisme

Kampen mot terrorisme er viktig for alle verdensborgeres sikkerhet. De siste tiårene har både Norge og verden opplevd gjentatte terrorangrep. Dette har skapt uro og utrygghet for mange. Terrororganisasjonene viser avsky for grunnleggende rettigheter som demokrati, likestilling og ytringsfrihet, og bruker frykt som våpen. Målrettet samarbeid med våre allierte er viktig for å fange opp mulige terrortrusseler og iverksette forebyggende tiltak. Senterungdommen mener felles internasjonal innsats er viktig for å bekjempe terrorisme globalt.

Siden 2001 har den internasjonale terrorbekjempelsen vært dominert av USAs «krig mot terror». Invasjonene av Afghanistan og Irak har vist at invasjon av selvstendige stater alene ikke er et effektivt virkemiddel for å motvirke terror. Senterungdommen mener at terskelen for å gå inn i selvstendige stater skal være høy, og vi vil være kritiske til at NATO-land gjør det uten støtte fra resten av alliansen.

Våre løsninger:

- Fortsette å bruke spesialstyrkene effektivt for å stoppe og forebygge terror.
- Terrorbekjempelse må ha et stort fokus i NATO
- Etterstrebe gode rutiner for deling av etterretningsinformasjon med våre allierte
- Styrke PST sin rolle i terrorbekjempelse og forebyggingsarbeid
- Utvikle Cyberforsvaret og digital infrastruktur i både offentlig og privat sektor for å forhindre cyberangrep.

Krig er forakt for liv. Fred er å skape. Senterungdommen mener at Norge skal være en internasjonal aktør som verner om menneskerettigheter. Norge har et ansvar og skal gå foran internasjonalt for å fremme løsninger som kommer folket til gode, og som bidrar til varig fred. entrale og rati serte konvens onene skal f lges og Norge skal i både krigs- og fredstid alltid være forsvarere av folkerettens prinsipper.

internas onale kon ikter er det ofte sivile barn og kvinner som rammes aller hardest, og ender opp som deltakere og ofre i en krig som ikke er deres. Senterungdommen fordømmer all vold mot sivile og brudd på menneskerettighetene, og mener at Norge må jobbe for en verden med mer fred og demokrati.

Kina

Demokrati, liberale verdier og menneskerettighetene har lenge vært under press fra det kommunistiske regimet i Kina. Norsk økonomi skal beskyttes fra kinesisk dominans og deres geopolitiske interesser, slik at samfunnskritiske funksjoner og viktig infrastruktur forblir i norsk eierskap. Kinesiske trusler eller diplomatiske konsekvenser kan ikke hindre at Norge ivaretar sine interesser i tillegg til å aktivt forsvare menneskerettigheter. I Xinjiang-provinsen utsettes uighurene for alvorlige overgrep, i Hong Kong så kveles demokratiet av regimet i Beijing og Taiwan utsettes for et økende press. Selv om Kina er en fremvoksende stormakt, så burde Norge forbli en varm forsvarer av grunnleggende menneskerettigheter og beskytte felleskapets ressurser og infrastruktur fra kinesisk dominans.

Våre løsninger:

- At Norge skal avbryte frihandelsforhandlingene med Kina. Vi skal ikke forhandle om en slik avtale med Kina før de respekterer menneskerettighetene.
- At Norge må løfte frem kinesiske menneskerettighetsbrudd i bilaterale møter og i multilaterale arenaer
- Norge skal si opp normaliseringsavtalen med Kina.

Vest-Sahara og Marokko

Vest-Sahara er Afrika sin siste koloni, og okkupanten er Marokko.

Menneskerettighetssituasjonen i det okkuperte Vest-Sahara er svært alvorlig. Saharawiene i de okkuperte områdene utsettes for sterk undertrykking, overgrep og assimilering. Flyktingeleirer i Algerie bor om lag 500 000 saharawi-ere. De saharaviske flyktingene bor i teltleirer i ørkenen og er fullstendig avhengige av humanitær hjelp.

Våpenhvileavtalen fra 1991 mellom Marokko og den saharaviske frigjøringsbevegelsen Polisario ble inngått med en forutsetning om at en folkeavstemning om uavhengighet skulle finne sted. Denne avstemningen er fremdeles ikke blitt gjennomført til tross for at FN ble ferdig med å identifisere de stemmeberettigede tilbake i 1999. Marokkanske myndigheter har hele tiden stukket kjepper i hjulene for prosessen, og har erklært at de ikke vil godta noe annet resultat enn en selvbestemmelses-prosess som fører til at Vest-Sahara blir en del av Marokko. Senterungdommen mener at det internasjonale samfunnet må komme på banen og hjelpe Vest-Sahara mot å oppnå selvstendighet.

Våre løsninger:

- Vest-Sahara må anerkjennes som selvstendig stat
- Norge må ta en ledende rolle i et internasjonalt initiativ for å avholde folkeavstemning i Vest-Sahara og fastsette dato for denne.
- Norge må kreve at FN-observatører får komme inn i Vest-Sahara
- Norge skal legge press på EU for at de skal stoppe å støtte okkupasjonen av Vest-Sahara politisk og nansielt
- Norge må reagere sterkt på at EU inngår folkerettsstridige handelsavtaler for de okkuperte områdene med Marokko.
- Norge fraråder norsk næringsliv i Vest-Sahara, som ikke er i tråd med det saharaviske folkets rett til samtykke.

Kashmir-konflikten

Konflikten om Kashmir har over flere tiår ført Pakistan og India på kollisjonskurs og det har vært en konflikt som har illustrert konsekvensene imperialismen har hatt i disse regioner. Ritenes splitt og hersk strategi som kolonimakt har bidratt til konflikt og destabilisering i forholdet mellom hinduer og muslimer. Både Pakistan, India

og Kina har ansvaret for at Kashmir er det tettest militarisererte området i verden, med enorme mengder soldater og krigsmateriell. Over tid har det vært lite villighet til å tillate en tredjepart å tilrettelegge for dialog mellom landene, og Kina som grenser til Kashmir har ikke bidratt til et lavt konfliktnivå. Konflikten mellom atomvåpenstater er naturligvis relevant for verdenssamfunnet og Senterungdommen mener det er naturlig at det internasjonale samfunnet tar ansvar ved å presse partene til forhandlingsbordet.

Våre løsninger:

- Det må utplasseres sivile internasjonale observatører med et FN-mandat som holder landene ansvarlige for mulige overgrep
- At det internasjonale samfunnet skal presse partene til forhandlinger med en nøytral tredjepart.
- At det må kreves at landene følger sine forpliktelser som medlemsland av FN, ved å bekjempe diskriminering og forfølgelse i områdene de administrerer.

Israel og Palestina

Konflikten mellom Israel og Palestina er en langvarig først og fremst territoriell konflikt mellom den israelske staten og det palestinske folket. Begge områdene har dype historiske røtter, og det krever at verdenssamfunnet og FN bidrar i større grad. Norge må fortsette å være en aktør som arbeider for fremdrift og en fredsprosess på folkerettens prinsipper.

I fredsprosessen må det stilles krav til begge parter, blant annet om gjensidig anerkjennelse, at Hamas sine raketangrep mot Israel opphører, samt sikre at menneskerettighetene og folkeretten overholdes i de okkuperte områdene.

Israel er den overlegne parten i konflikten og i tillegg den parten som er anerkjent som stat og i stand til å hevde sin suverenitet. Derfor er det svært kritikkverdig at landet holder en blokadepå Gaza og bygger ut ulovlige bosettinger på okkuperte områder på Vestbredden.

Samtidig er det svært kritikkverdig at politiske splittelser på palestinsk side har ført til at palestinere ikke har representasjon som står seg i en fredsprosess. Senterungdommen mener at dagens situasjon er uholdbar og at det haster med å få på plass en løsning for varig fred. Senterungdommen sitt utgangspunkt er at vi er positive til FNs delingsplan fra 1967 og en tostatsløsning, men understreker at en fredsløsning må ha støtte hos både palestinere og israelere.

Våre løsninger:

- Norge må støtte en demokratisk fredsprosess som sikrer palestinere og israelere selvstyre, grunnleggende rettigheter, fred og forsoning.

- Norge må anerkjenne Palestina som selvstendig stat
- Anerkjenne den israelske stats rett til å forsvare seg selv innenfor folkerettslige rammer.
- Norske myndigheter må bidra til å etablere langsiktige og store prosjekter for vannrensing, tilgang på vann og kritisk infrastruktur i Gaza samt sikre stabil matforsyning.
- Bevegelsesfriheten må sikres for begge parter, og opprette møteplasser for unge israelere og palestinere.
- Israel må umiddelbart oppheve blokaden av Gaza, og avslutte annekteringen av Golanhøydene.
- Israel må stanse utbyggingen av bosettinger og annektering av palestinsk land.
- Hamas og Islamsk Jihad sine grove brudd på krigens folkerett gjennom vilkårlige rakettangrep mot Israel fordømmes, og bruk av menneskelige skjold må opphøre.
- Fordømme det israelske militæret for brudd på den internasjonale humanitærretten ved overdreven bruk av militærmakt mot palestinere.
- Israel må trekke tilbake terrorlistningen av 6 organisasjoner i 2021, herunder Al Haq, UAWC og DCI-P. Organisasjoner som aktivt fremmer menneskerettigheter og demokratiprinsipper må styrkes.
- Israelske myndigheter må umiddelbart stoppe alle ordre om tvangsutkastelser og riving av hjemmene til palestinere i de okkuperte palestinske områdene, og må avslutte tvangsfordrivelsen av palestinere.

Sahel-regionen

Sahel betegnes ofte som den mest konfliktfylte og negliserte regionen i verden. Konflikten viser konsekvensene av imperialismen hvor befolkningsgrupper med en sterk etnisk eller religiøs identitet møter nasjonale grenser som ikke samsvarer. Sahel har blitt rammet av klimaendringene, humanitære kriser og en kamp om knappe ressurser. Konflikten påvirker hele land og skaper grobunn for terrorisme og organisert kriminalitet. Med et slikt komplisert konfliktbilde er det stadig viktigere at det internasjonale samfunnet har en rolle hvor økonomiske- og sosiale menneskerettigheter alltid kommer i første rekke. I tillegg er dette en region hvor matsikkerhet må prioriteres i mye større grad. For en region med mange kriser er det avgjørende at det internasjonale bidraget er målrettet.

Våre løsninger:

- At FN må styrke arbeidet mot våpensmugling og menneskehandel.
- At det ikke bør utplasseres utenlandske styrker uten mandat fra FN som fredsbevarende styrker.
- At dialog burde være det viktigste virkemiddelet for å få til en stans i krigshandlinger og varige løsninger for fred og forsoning.
- At det behøves et sterkere sanksjonsregime mot individer som direkte

- eller indirekte bidrar til krig og uro i Sahel.
- Støtte bekjempelsen av terrororganisasjoner og opprørsgrupper som destabiliserer samfunn og angriper sivilbefolkning
- At fokuset bør ligge på økonomiske- og sosiale menneskerettigheter i møte med klimaendringer og humanitære kriser.
- Bekjempe den omfattende korrupsjonen som preger landene i regionen

Libya, Syria og Jemen – forsoning for varig fred

Den arabiske våren skulle være et oppgjør mot autoritære regimer og diktatorer. Dessverre ble krig og konflikt konsekvensene som fulgte da vanlige borgere forsøkte å benytte sin ytringsfrihet i felleskap. For Libya kollapset regimet og landet ble et arnested for terrorisme, organisert kriminalitet og menneskehandel. I Jemen har Saudi Arabia ledet en militær koalisjon mot opprørere som har ført til en humanitær katastrofe. Krigen i Syria har ført millioner på rukt noe s rlig nabolandene har k ent på. tter et tiår med krig og kon ikter må fred og forsoning være på agendaen.

Våre løsninger:

- Konfikten i Jemen må opphøre umiddelbart og at den Saudi ledede
- koalisjonen må trekke seg ut av landet og støtte en Jemen-ledet fredsprosess.
- Det skal sikres tilgang til humanitær assistanse over hele Jemen.
- Ta initiativ til at det internasjonale samfunnet bidrar i gjenoppbygginga i Jemen etter en fredsprosess
- Myndighetene i Libya må støttes i bekjempelsen av menneskehandel, terrorisme og organisert kriminalitet.
- Stater som forsyner grupperinger i Libya med våpen, må sanksjoneres.
- Vold og brudd på menneskerettighetene som begås av EU-støttede militser i Libya må fordømmes.
- Myndighetene i Syria burde ta initiativ til dialog og en fredsprosess som er bred og inkluderende..
- Sanksjonene mot Syria bør være betinget på utfallet av en slik fredsprosess
- Syrere bør få kunne returnere til sitt hjemland uten å frykte for sin trygghet og sikkerhet
- Krigsforbrytelser som har funnet sted må etterforskes, og ansvarlige straffes.

Nord-Korea

Nord-Korea er et av verdens mest autoritære diktaturer og et kommunistisk regime styrt av Kim-dynastiet. Atomvåpenprogrammet til det nordkoreanske regimet har gjort Nord-Korea sitt forhold til resten av verden, samt den sikkerhetspolitiske

situasjonen, svært anspent siden 1990-tallet. Verden har innført økonomiske sanksjoner mot Nord-Korea, uten hell. Det er Nord-Korea sin befolkning som lider som følge av korrupsjonen i landets politiske ledelse, og situasjonen har vært humanitært uholdbar i flere tiår. Utenriksdepartementet mener at Norge og resten av verdens rolle må være å løse opp i konfliktene rundt Nord-Korea. Det er uakseptabelt at innbyggerne i Nord-Korea skal lide under diktaturregimet.

Våre løsninger:

- Det må utarbeides en varig fredsavtale mellom Nord-Korea og Sør-Korea.
- FN skal ha strengere økonomiske sanksjoner mot Nord-Korea til de stanser all prøveskyting.
- Norge skal sørge for at de humanitære forholdene ikke brukes som politisk virkemiddel, og jobbe for at mathjelp som gis til Nord-Korea når ut til befolkninga.
- At det må arbeides med Sør-Korea for å integrere nordkoreanske flyktninger bedre.